

348

3

Sygnatura akt Kps.1823/45

Protokół przesłuchania świadka¹⁾

sporządzony przez

Sędziego Sędzię Sąd Okręgowy - Sąd Apelacyjny

wiceprokuratora Sądu Okręgowego w

w Krakowie

z siedzibą w

dnia 5/II 1945 r. o godz.

w miejscowości

na podstawie art. 20 przep. wpraw. k.p.k.²⁾

Obecni:

Sędzia: Sąd Apelacyjny Dr. J. Ostrega

Wiceprokurator: S. O.

Protokulant: sekret. Tyranowska Maria

Strony:

Sprawa karna

przeciw N. Müllerowi i toz.

Świadek uprzedzono o odpowiedzialność za nieprawdziwe zeznania.

Świadek odpowiedział na pytania ogólne:

Imię i nazwisko: Aniela Szwarcna lat 50

Wiek:

Miejsce urodzenia: StanisławówZajęcie: prof. szkół średnichWyznanie: rym. kat.Miejsce zamieszkania: KrakówStosunek do stron: obca

Świadek uprzedzono o prawo odmowy zeznań z przyczyn wymienionych w art. 104 k.p.k. przez ten świadca.

Świadek Aniela Szwarcna

zeznał jak następuje:

¹⁾ Zbędne wyrazy druku należy skreślić.²⁾ Skreślić, jeżeli protokół sporządza sędzia.

Z własnego przeświadczenia nie mam wiadomości o szkodliwej działalności na szkół Państwa i Narodu Polskiego byłego obersturmbandführera Müller b. kierownika Instytutu Wschodniego H. Koblitz i b. kierownika Zakładów Botanicznych w Krakowie W. Hertera, natomiast z taką działalnością b. prezydenta oświaty tzw. rzędu G.G. i H. Watzkiego zetknęła się bezpośrednio już przed wojną byłam wizytatorką szkół zawodowych żeńskich okręgu szkolnego krakowskiego od roku 1934 r.

W dniu 1 maja 1940 za aprobatą i zachętą Włodzimierza Gałęckiego który wówczas zastępował kuratora okręgu krakowskiego Stypickiego objęłam stanowisko inspektorki wymienionych wyżej szkół zawodowych w Krakowie. W kilka dni po objęciu przeze mnie tego stanowiska, zgłosiła się do mnie Maria Kuklewicz, dyrektorka prywatnego gimnazjum w Krakowie /Gimnazjum ogólnokształcące / i okazała mi pismo w języku niemieckim z podpisem Watzkiego, którym pismem tym odmówił prośbie Marii Kuklewicz o otwarcie szkoły zawodowej żeńskiej w miejsce gimnazjum ogólnokształcącego, które na skutek zarządzenia władz niemieckich nie było czynne. Ponieważ pismo to nie było doręczone pocztą ani za filurą a wręczone do skrzynki na listy w tejże szkole bez żadnego potwierdzenia odbioru, przeto za moją poradą Maria Kuklewicz pismo to zignorowała i prawdopodobnie zniszczyła i bezwzględnie otwarcie szkoły zawodowej, co kilku tygodniach, gdy wymieniona szkoła zawodowa była już w ruchu, nazwał mnie do siebie Wilhelm Mann szef szkół zawodowych tzw. Dystryktu krakowskiego i robił mi zarzuty, na jakiej podstawie doszło do otwarcia wymienionej szkoły zawodowej i dlaczego ja to otwarcie szkoły toleruję. Skoro on wie o tym, że Watzke odmówił otwarcia tej szkoły. Na to mu odpowiedziałam, że przecież Niemcy zezwolili na otwieranie szkół zawodowych. Szkoła ta była nadal w ruchu.

Na polecenie Watzkiego, który mi zakomunikował o tym Künstler zajeżdżał Ernest a powtórzył mi to sam przełożony Künstlera N. Wendel, insp. szkolny na Kraków zostali zamknięte w pierwszych dniach czerwca 1940 2 szkoły w Krakowie a mianowicie Państwowe Liceum pedagogiczne żeńskie i Gimnazjum ochrońskie tak, że młodzież do tych szkół uczęszczać nie mogła już skończyć naukę.

Z własnej obserwacji stwierdzam, że Watzke był bardzo wrogo usposobiony do szkolnictwa polskiego, nienawidził Państwa polskiego i młodzieży polskiej.

Gdy na wiosnę 1940 r. czyniłam starania jako inspektorka polskich szkół zawodowych o otwarcie szkół gospodarczych żeńskich w szczególności o szkoły hotelarskiej w Zakopanem, wtedy Wilhelm Mann wyżej już wymieniony zakazał mi kategorycznie czynienia starań w tym kierunku i oświadczył mi, że z polecenia Watzkiego zostanie aresztowana gdy nadal będę czyniła te starania - że Podhale i Zakopane uznane zostało przez niemiecką władzę specjalnie przeznaczony dla kolonizacji niemieckiej oraz że na terenie tym będą otwierane tylko niemieckie szkoły zawodowe. Uradki i potajemnie przed Niemcami zarządziłam jednak otwarcie w Zakopanem szkoły gospodarczej pod kierownictwem Marii Teresy Kaczorowskiej. Szkoła ta była w ruchu i w ten sposób ocaliła setki dziewcząt i nauczycielek od wyjazdu do obozów koncentracyjnych albo na przymusowe roboty do Niemiec. Za potajemną działalność na polu szkolnictwa najwięcej obawiałam się Watzkiego, H. Hraschego i Ernesta Künstlera, którzy byli nieubłagani wrogi Państwa i Narodu Polskiego. - Watzke specjalnie tępił przed szkołami polskimi i szkołami dla wychowawczyń przedaskolnych dzieci, aby nie dopuścić do wychowania w duchu polskim nawet najmłodszych dzieci. Współprawniczką tej zbrodniczej działalności Watzkiego była jego sekretarka Lechner pochodząca z Monachium, imienia jej nie znam.

Zakończono i podpisano:

Aniela Sowańska mp.

Protokolant: Maria Tyrandówna

Sędziui: Dr. Jan Ostrega mp. -

Zgodność z oryginałem ~~z oryginałem~~ podpisem ~~z oryginałem~~
 stwierdza:

Sekretarz Przydziału Sądu Apelacyjnego

Kraków, dnia 10. lutego 1946.